

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 2-1876)

Originalt emne

Bygningsvæsen

Bygningsvæsen/Bygningsvæsen i Almindelighed

Kirkelige Forhold

Kirkelige Forhold/Kirkegaarde

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvedtægt

Sundhedsvæsen/Sundhedsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 3. februar 1876](#)
- 2) [Byrådsmødet den 29. juni 1876](#)
- 3) [Byrådsmødet den 31. august 1876](#)
- 4) [Byrådsmødet den 5. oktober 1876](#)
- 5) [Byrådsmødet den 2. november 1876](#)
- 6) [Byrådsmødet den 7. december 1876](#)
- 7) [Byrådsmødet den 21. december 1876](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 3. februar 1876 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse var modtaget en Erklæring af 1. Febr.,

betræffende den Kontrol, der vil være at føre med Beboere i Ryesgade, at de ikke benytte Beboelseslejligheder, som ere Kirkegaarden nærmere end 30 Alen. Udvalget indstiller, at Tilsynet med disse Bygninger og deres Anvendelse underlægges Sundhedskommissionen og Sundhedspolitiet, hvorfor det foreslaar, at der med Justitsministeriets Approbation gives Sundhedsvedtægten en Tilføjning i Kapitel 11 Nr. 4 in fine, saa lydende: "Paa lignende Maade ere med hensyn til Bebyggelse eller Beboelse af Bygninger paa Kirkegaarde eller paa Grunde inden for en Afstand af 30 alen fra Kirkegaarde vedkommende Ejere underkastede de Regler, der af Sundhedskommissionen foreskrives."

Man vedtog at sende Sagen til Sundhedskommissionens Erklæring. (Se Mødet den 16. Marts.)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. juni 1876 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Justitsministeriet til Stiftamtet af 21. ds. angaaende det foreslaaede Tillæg til Sundhedsvedtægten, saa lydende:

"Under 20. Marts d. A., har Hr. Stiftamtmanden hertil indsendt tvende Skrivelser fra Aarhus Byraad, i hvilke Skrivelser indstilles, dels at der gives Sundhedsvedtægten for Aarhus Kjøbstad følgende Tillæg: "Paa lignende Maade ere med Hensyn til Opførelse og Beboelse af Bygninger paa Grunde, der tidligere have været benyttede til Kirkegaard, eller som ligge inden for en Afstand af 30 Alen fra i Brug værende Kirkegaarde, vedkommende Ejere underkastede de Regler, som af Sundhedskommissionen foreskrives", dels at Justitsministeriet til almindelig lagttagelse ved Bebyggelsen af de til Kirkegaarden stødende Grunde vil sanktionere de af Indenrigsministeriet for Bebyggelsen af Toften mod Øst foreskrevne Regler, være sig i deres Helhed eller for en Del.

Efter Justitsministeriets Opfattelse af de tvende af Kommunalbestyrelsen samtidig indsendte Indstillinger er det Kommunalbestyrelsens Ønske, foruden at erhverve et Tillæg til Sundhedsvedtægten af det angivne Indhold, tillige at erholde en Approbation fra Justitsministeriets Side paa de af Indenrigsministeriet for Salget af Parceller fra Matr. Nr. 3 b og 13 af Toftjordene opstillede Betingelser og derigjennem en Sanktion paa disse

Bestemmelser, der skulde bevirke, at Tilsynet med dem underlagdes Sundhedspolitiet og Overtrædelser deraf forfulgtes som Overtrædelser af Sundhedspolitibestemmelser. Meningen af de paagældende Indstillinger forekommer Ministeriet ikke at træde aldeles klart frem, og Ministeriet maa derfor ønske at modtage en nærmere Udtalelse i saa Henseende fra Kommunalbestyrelsen. Idet Ministeriet imidlertid foreløbig gaarud fra den Forudsætning,, at man har ramt Kommunalbestyrelsens Opfattelse, skal man ikke undlade allerede nu at fremsætte nogle Bemærkninger i Anledning af de gjorte Indstillinger.

Hvad saaledes for det første angaar Begjæringen om, at Justitsministeriet vil sanktionere de af Indenrigsministeriet i Skrivelse af 8. Nov. 1872 foreskrevne Betingelser for Bebyggelsen af den Aarhus By tilhørende, til Kirkegaarden mod Øst stødene Jordlod, skal man bemærke at, ligesom paa den ene Side en Sanktion fra Justitsministeriets Side af de ommeldte Bestemmelser for saa vidt ikke kan anses nødvendig, som Sundhedskommissionen, naar Sundhedsvedtægten erholder det attraaede Tiillæg, selv fremtidig kan optage disse Betingelser blandt dem den faar Ret til at Stille, saaledes er paa den anden Side Justitsministeriets Approbation ikke tilstrækkelig til at give bemeldte Bestemmelser den strafferetlige Sanktion, som det formentlig netop er Ønsket at tillægge dem, men det vil lun kunne ske ved at optage Bestemmelserne i Sundhedsvedtægten for den del af samme, horfor det maa anses for rigtigt at give det attraaede Tillæg till Sundhedsvedtægten en Tilføjelse i saa Henseende.

Hvad derhos angaar det foreslaaede Tillæg til Sundhedsvedtægten, forekommer det vel Ministeriet fuldkommen naturligt, at Ejerne med hensyn til Opførelse af Bygninger paa de ommeldte Grunde skulle være underkastede de Regler, som af Sundhedskommissionen foreskrives, men derimod skjønnes det ikke rettere, end at Forslaget er for vidtgaaende, naar det Samme bestemmes med hensyn til Beboelse paa disse Grunde. Naar de af Bygningskommissionen ved Opførelsen af en ny, til Beboelse bestemt Bygning eller ved en ældre Bygnings Indretning til Beboelse stillede Betingelser, som ere fornødne for overhovedet at gjøre Bygningen tjenlig til Beboelse, engang ere opfyldte, bør vedkommende Bygning efter Ministeriets Mening ikke være andre Forskrifter undergivet end alle andre Bygninger, og Ejeren ikke underkastes Regler, som Sundhedskommissionen Tid efter anden og efter de verlende? Forhold maatte ville foreskrive. Idet Ministeriet altsaa ogsaa paa dette Punkt anser en Ændring i Tillægget for ønskelig, skal man til nærmere Præcisering af Ministeriets Opfattelse i det Hele af

Redaktionen af Tillægget henstille, at der gives det saa lydende Affattelse:

"Med Hensyn til Opførelsen af Bygninger indrettede til Beboelse og til Indretning til Beboelse af ældre paa Grunde, der tidligere have været benyttede til Kirkegaarde, eller som ligge inden for en Afstand af 30 Alen fra i Brug værende Kirkegaarde, ere vedkommende Ejere underkastede de Regler, som af Sundhedskommissionen foreskrives til Forebyggelse af de for Sundheden skadelige Indvirkninger af Kirkegaardenes Grundvand. Hvad derhos særlig angaar Matr. Nr. 3 b og 13 af Byens Toftjorder i Ning Herred, maa der paa samme ikke findes Bygninger indrettede til Beboelse eller Brønde, som ere i Strid med de af Indenrigsministeriet ved Skrivelse af 8. Novbr. 1872 som Betingelse for Salget af de nævnte Matr.Nr. fastsatte Regler".

Saafermt denne Affattelse tiltrædes, skal man derhos henstille, om det ikke vilde være rettest at føre det nuværende Indhold af Vedtægtens Kap. II. § 2 op i samme Kapitels §1, og da at optage det nye Tillæg som §2 i samme Kapitel. Sluttelig skal man bede sig Oplysning behagelig meddelt, om den paa Kortene over Aarhus By som "Sct. Olafs Kirkegaard" betegnede Kirkegaard endnu benyttes som saadan, og om der foruden denne og den i nærværende Sag omhandlede findes flere Kirkegaarde i Aarhus".

Man vedtog at afvente Sundhedskommissionens Erklæring, der er bleven begjært.

(Se Mødet 31. Avg.)

Uddrag fra byrådsmødet den 31. august 1876 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

Der meddeles en Erklæring fra Sundhedskommissionen angaaende Ministeriets Forslag til en Forandring i Sundhedsvedtægten med Hensyn til Beboelser i Nærheden af Kirkegaarde, saa lydende: "I anledning af det ærede Byraads Skrivelse af 26. f. M., hvorved meddeles os Justitsministeriets Skrivelse til Aarhus Stiftamthus af 21. f. M., betræffende et Tillæg til Aarhus Kjøbstads Sundhedsvedtægt, skulle vi herved tilbagemelde, at Justitsministeriet i alt Væsenligt har opfattet Sundhedskommissionens og Byraadets sig dertil sluttende Forslag saaledes, som vi have ønsket det, og at Sundhedskommissionen derfor fuldstændig kan tiltræde den af Justitsministeriet

foreslaaede Affattelse af et Tillæg til Sundhedsvedtægten, ligesom vi intet kunne have at erindre imod, at Tillægget optages som fremtidig §2 i Kap. 11, efter at den nuværende § 2 er bleven flyttet op i § 1.

Kun i en enkelt Henseende have vi ikke ganske kunnet slutte os til Justitsministeriets Udtalelse, og dette gjælder med Hensyn til, at Justitsministeriet holder for, at der ikke skulde kunne gives Forskrifter i Henseende til Beboelsen af Bygninger, der opføres i Nærheden af Kirkegaardene. Dette er imidlertid vel nærmest blevet foranlediget ved en mindre Tydelighed i det af os i sin Tid fremsendte Forslag. Indenrigsministeriets Skrivelse af 8. Nov. 1872 foreskriver nemlig, som bekendt, at der paa Byggegrundene, der støde op til Kirkegaarden, ikke maa anbringes Huse til Beboelse i en nærmere Afstand fra Kirkegaardens Skjel end 30 Alen. Denne Bestemmelse skal selvfølgelig opretholdes, ligesom vi maa anse det for nødvendigt, at den samme Regel følges med Hensyn til andre Byggegrunde i nærheden af Kirkegaardene, der ikke falde ind under Indenrigsministeriets oven for nævnte Skrivelse.

Men i Modsætning hertil er det jo et bekendt Faktum, at enkelte af de nuværende Husejere paa Parceller af Matr. Nr. 3 b og 13 have opført Bygninger, der ligge Kirkegaarden nærmere end 30 Alen, og som af dem før Opførelsen vare anmeldte til andet Brug end til Beboelse, men desuagtet senere vare tagne i Brug netop til Beboelse, og er det denne eller lignende Misbrug, som selvfølgelig maa forhindres, hvor vanskeligt det end for øvrigt kan blive i Tidernes Løb, naar Bebyggelsen i Nærheden af Kirkegaardene tiltager, at føre den fornødne Kontrol. - Vi anse det ogsaa for givet, at Justitsministeriet, naar det blive bekendt med Foranstaaende, ganske vil billige, hvad vi have udtalt.

Hvad angaar Justitsministeriets Forlangende om Oplysning med Hensyn til St. Olufs Kirkegaard og andre Kirkegaarde her i Byen, da forudsætte vi, at det ærede Byraad vil meddele disse.

L. Hammerich. A. Meyer. N. Hald."

Byraadet Henholdt sig til Sundhedskommissionens Erklæring, og blev som Følge heraf under 2. Septbr. tilskrevet Stiftamtet saaledes:

" Efter Modtagelsen af den ved Stiftamthusets Skrivelse af 23. Juni d. A. os meddelt Skrivelse fra Justitsministeriet af 21. f. M., betræffende et Tillæg til Byens Sundhedsvedtægt med Hensyn til Bebyggelse og Beboelse ved Kirkegaarden, have vi

forlangt en Ytring derover fra Sundhedskommissionen, og har samme i den Anledning tilskrevet Byraadet saledes: (Se foran.)

Byraadet har ganske kunnet tiltræde foranstaaende Sundhedskommissions Ytringer, og skulle vi navnlig ogsaa bekræfte, at det ikkun er Misbrug af givne Bygningstilladelser i Henhold til Indenrigsministeriets Resolution af 8. Novbr. 1872, som man ved sine Forslag har søgt at faa underlagt Sundhedspolitiets Tilsyn, idet nemlig Bygningskommissionen ikke kan anses pligtig til at vaage over, at saadanne Misbrug ikke indtræder, der ikke indeholde Overtrædelser af Byggeloven, men af de ifølge fornævnte Indenrigsministeriets Resolution tilstedekomende Forhold af mere privatretlig Beskaffenhed.

Med Hensyn til Justitsministeriets Opfordring i Slutningen af Samme Skrivelse af 21. Juni d. A. skulle vi endnu oplyse at den paa Kortene over Aarhus By som "St. Olufs Kirkegaard" betegnede Kirkegaard er en gammel Kirkegaard, i hvilken det sidste Lig blev nedlagt, saa vidt vides, i Aaret 1828, men som endnu Henligger ubenyttet til andet Øjemed, navnlig ogsaa fordi der paa samme findes et forholdsvis nyt Monument over den gamle Helgen St. Oluf." Derimod vil en ny c. ½ Fjerdingsvel nord for Byen med det første blive tagen i Brug, da den nu i Brug værende ikke længere kan optage alle Lig. Dog vil der endnu i længere Tid ikke kunne nægtes dem, der allerede eje Gravsteder, Hvor der endnu kan nedsættes Lig, at benytte disse ledige Gravpladser, saa at den gamle Kirkegaard endnu i hen imod 20 Aar vil kunne tages i Brug jævnsides med den nye. Denne sidste er beliggende paa et Terræn, hvor der ikke i lang Afstand fra samme er nogen Bebyggelse." (Se mødet 5. Oktbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 5. oktober 1876 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

Der meddeltes en Kommunikation af en Skrivelse fra Justitsministeriet til Stiftamtet af 27. September angaaende den indstillede Forandring i Sundhedsvedtægten med Hensyn til Beboelser i Nærheden af Kirkegaarden, saa lydende:

"Efter at Justitsministeriet under 21. Juni d. A. havde begjært en Erklæring fra Aarhus Byraad i Anledning af et af Byraadet foreslaaet Tillæg til Sundhedsvedtægten for bemeldte Kjøbstad, har Hr. Stiftamtmanden med behagelig Skrivelse af 8. d. M. hertil indsendt bemeldte Erklæring, hvori udtales, at Justitsministeriet i alt Væsentlig har opfattet det af

Sundhedskommissionen og Byraadet i sin Tid udarbejdede Forslag til det ommeldte Tillæg saaledes, som disse Myndigheder have ønsket det, og at de derfor kunne tiltræde den af Justitsministeriet i dets Skrivelse af 21. Juni i Forslag bragte Affattelse af oftmeldte Tillæg, men at der dog er et Punkt, med Hensyn til hvilket Sundhedskommissionen og Byraadet ikke ganske kunne slutte sig til Justitsministeriet, idet de nemlig maa ønske bibeholdt i Sundhedsvedtægten en Bestemmelse om, at vedkommende Ejere med Hensyn til Beboelse af Bygninger, opførte paa de til Kirkegaardene stødende Grunde skulde være underkastede de Regler, som af Sundhedskommissionen foreskrives. Foranlediget heraf skal man tjenstligst anmode Hr. Stiftamtmanden om behageligen at ville meddele Byraadet, at Ministeriet fremdeles ikke vil kunne gaa ind paa med Hensyn til Ejendomme, der ikke henhøre til de i Henhold til Inderigsministeriets Skrivelse af 8. Novbr. 1872 bortsolgte, at opstille den Regel, at de med Hensyn til Beboelse skulde være de Regler underkastede, som Sundhedskommissionen ikke blot ved Opførelsen af nye eller Omdannelsen af ældre Bygninger, men til enhver Tid maatte finde Anledning til at foreskrive i Henseende til deres Beboelse. Derimod finder Justitsministeriet efter samtlige Forhold intet at erindre imod, at de Ejendomme, der høre til de i Henhold til Inderigsministeriets ovennævnte Skrivelse bortsolgte, underkastes den Forpligtigelse, at de paa dem inden for en Afstand af 30 Alen fra Kirkegaarden opførte Bygninger overhovedet ikke maa benyttes til Beboelse, og af det sidste Punktum af det ommeldte Tillæg, saaledes som Justitsministeriet har foreslaaet det affaattet, derfor ændres saaledes:

"Hvad derhos særlig angaar Matr.-Nr. 3 b og 13 af Byens søndre Toftjorder i Ning Herred, da maa der paa samme ikke findes Brønde, hvorhos der inden for en Afstand af 30 Alen fra Kirkegaarden hverken maa opføres nogen til Beboelse bestemt Bygning eller nogen ældre Bygning indrettes til Beboelse, bestemt Bygning eller nogen ældre Bygning indrettes til Beboelse, ligesom de allerede inden foruden nævnte Afstand opførte Bygninger ikke maa benyttes til Beboelse."

Idet man tør antage, at herved i alt Fald det væsentligste af hvad Byraadet har tilsigtet vil opnaaes, skal man anmode Dem om fra Samme at indhente og hertil indsende en Erklæring, om det herefter samtykker i, at Tillægget, saaledes formuleret, nu udfærdiges."

Man vedtog at sende Sagen til Sundhedskommissionens Erklæring.

(Se Mødet 2. Novbr.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

fra Sundhedskommusionen var modtaget en erklæring af 24. Oktober over den i mødet den 5. Oktober ommeldte skrivelse fra Justitsministeriet, betræffende et tillæg til sundhedsvedtægten.

Kommissionen fastholder vedblivende den betragtning, at det vil være uheldigt, at forskellige regler skulde være gjældende for bebyggelse af grunde i nærheden af byens Kirkegaardens øvrige sider, navnlig mod syd, hvor forholdene dog ere aldeles analoge med forholdene mod øst, men at den, saafremt Justitsministeriet ikke skulde kunne forandre sin herom udtalte anskuelse, dog anser det for ønskeligt, at det omhandlede tillæg udfærdiges i den form og med det indhold, som Ministeriet har stillet i udsigt.

Byraadet henholdt sig til Kommissionens erklæring og vedtog i henhold hertil at indsende sagen til Ministeriet.

(Se mødet 21. Decbr.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 2-1876)

Fra udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse var modtaget en Indstilling af 20. Novbr. om, at den i Indenrigsministeriets Skrivelse af 8. Novbr. 1872 (se Byr. tr. Fhl. for 1872, S. 98) betingede Lervæg mellem Kirkegaarden og Grundene i Ryes Ryesgade maa bortfalde, da den paa den øverste Halvdel maa anses for overflødig, og det paa den nederste halvdel maa anses for umuligt paa en betryggende Maade at naa ned med Foden af Lervæggen gennem Sandlaget til det derunder liggende faste Lag. Raadet vedtog i Anledning heraf at udbede sig Sundhedskommissionens Erklæring.

(J. Nr. 2-1876)

Fra Justitsministeriet var modtaget nogle trykte Exemplarer af følgende "Bekjendtgjørelse om

en af Justitsministeriet meddelt Stadsfæstelse paa

Forandring i og Tillæg til Sundhedsvedtægten

for Aarhus Kjøbstad.

I Henhold til Lov af 28. Marts 1868 angaaende Forandringer i Loven af 12. Januar 1858 om Tilvejebringelsen af Sundhedsvedtægter meddeles herved Stadfæstelse paa en af Byraadet for Aarhus Kjøbstad tagen Beslutning, hvorefter den af Justitsministeriet under 29. Maj 1861 stadfæstede Sundhedsvedtægt for bemeldte Kjøbstad ændres saaledes, at Indholdet af § 2 i Kapitel 11 om Byens Udvidelse flyttes op i samme Kapitels § 1, og hvorefter der i oftmeldte Kapitel optages en nu § 2 af følgende Indhold:

Med Hensyn til Opførelse af Bygninger indrettede til Beboelse og til Indretning til Beboelse af ældre Bygninger paa Grunde, der tidligere have været benyttede til Kirkegaard, eller som ligge inden for en Afstand af 30 Alen fra i Brug værende Kirkegaarde, ere vedkommende Ejere underkastede de Regler, som af Sundhedskommissionen foreskrives til Forebyggelse af de for Sundheden skadelige Indvirkninger fra Kirkegaardens Grundvand. Hvad derhos særlig angaar Matr. Nr. 3 b og 13 af Byens søndre Toftjorder i Ning Herred, da maa der paa samme ikke findes Brønde, hvorhos der inden for en Afstand af 30 Alen fra Kirkegaarden hverken maa opføres nogen til Beboelse, ligesom de allerede inden for den nævnte Afstand opførte Bygninger ikke maa benyttes til Beboelse.

Justitsministeriet den 14. December 1876.

J. Nellesmann

H. Øllgaard,

Fm."

Byraadet vedtog at henlede Sundhedskommissionens Opmærksomhed paa de Bygninger, som ere opførte inden for 30 Alen fra Kirkegaarden.

